

Farisæeren og tolderen

11. søndag e. trinitatis (I). 11. august 2013 i Gratakirken. Sigmund Hjorthaug (norsk tekst)

Lukas 18, 9-14

Til nogle, som stolede på, at de selv var retfærdige, og som foragtede alle andre, fortalte Jesus denne lignelse: "To mænd gik op til templet for at bede. Den ene var en farisæer, den anden en tolder. Farisæeren stillede sig op og bad således for sig selv: Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige, ægteskabsbrydere, eller som tolderen der. Jeg faster to gange om ugen, og jeg giver tiende af hele min indtægt. Men tolderen stod afsides og ville ikke engang løfte sit blik mod himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær mig synde nådig! Jeg siger jer: Det var ham, der gik hjem som retfærdig, ikke den anden. For enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes."

1. Fortellingen om fariseeren og telleren i templet er velkjent for oss. Faren ved denne fortellingen er at vi lett kan få et forkert bilde av disse to personer Vi tenker gjerne på fariseeren som er hyklerisk, pralende og hovmodig. En som roser seg selv. Mens telleren er den gode og fromme og.

2. Men stopp litt! Hva sier teksten. Roser fariseeren seg selv? Nei. Han takker Gud. Han gir Gud æren for at han er som han er. Han roser ikke seg selv. Fariseerne mente slett ikke at de kunne klare seg selv uten Guds nåde og hjelp. De ba Gud om kraft og styrke til at holde Guds bud. Fariseeren takket Gud når det lyktes for ham. Vi har en tendens til at sette fariseeren på sidelinjen, og tenke at jeg er slett ikke som han. Men saken er den at det er nettopp sånn vi er. Fariseismen ligger oss i blodet. Vi ser at omdreiningspunktet for ham, selvom han takker Gud, det er ham selv. Han **selv** er i sentrum. Hans eget liv, hvordan det lykkes eller mislykkes det er i sentrum.

3. Og så kan vi gå til oss selv og spørre: Hva ber vi om? Ber vi Gud om kraft og hjelp så vi kan gjøre Guds vilje? Ber vi om at bli bedre - annerledes. Vi orker ikke oss selv, sådan som vi er, og så ber vi om at bli annerledes. En som kan lykkes med sin kristendom, som kan få det til med sin bibellesning og bønn. En som kan være snill og god i hverdagen mot sin ektefelle, mot sin barn. Mot sine arbeidskamerater. En som kunne vise litt mer igjen at man er en kristen.

4. Omdreiningspunktet for fariseeren var ham selv. Hva er vårt omdreingspunkt, det som alt dreier seg om? Er det ikke ofte oss selv? At vi skal lykkes i hvert fall lite grann. Det er så hårdt at bare være synde overfor Gud og ikke ha noe at vise frem for han. Vi vil så gjerne skjule vår nakenhets skam med noen figenblade som Adam og Eva gjorde i Edens have etter syndefallet. Vi vil så gjerne kunne si om oss selv, at det står da ikke så dårlig til heller. Noe godt gjør jeg da for Gud og mennesker, som Gud kan nikke anerkjennende til. Noe som kan gjøre meg litt fortjent til at høre ham til!

5. Fariseisme og egenrettferdighet ligger oss blodet. Det ligger dypt i vår natur. Fariseismen, selvrettferdigheten finnes ikke bare innenfor jødedommen. Den har god grobunn også blant de kristne. Det er meget lett at bli en fariseer, en egenrettfærdig, en som mener å ha alt sitt på det tørre. Vi sammenligner oss med de andre, og tenker at vi er i hvert fall ikke verre enn den eller den, og i hvert fall bedre enn den og den. Vi gjør mer for kirken. Vi er mer trofaste. Vi lever ikke i åpenbare synde og laster. Gud må da stille seg noe annerledes til oss enn til dem som sluntrer unna og er dovre og lade. Vi bruker andre mennesker som målestokk, i stedet for Guds hellige lov.

Jesus advarer sine disiple mot fariseismens lære. Han kaller det fariseemes surdeig. Surdeig er noe som er smått og lille. Men det skal ikke meget til før det har genemsyret hele deigen, Jesus ber oss være årvåkne, for det er meget lett at blive en fariseer, en som mener seg at ha alt sitt på det tørre, en som ikke lenger behøver at tigge Gud om nåde og syndemes forladelse.

6. Den annen mann i liknelsen. Tollereren. Det er han som bliver erklæret rettferdig for Gud Men hvem var han? Han var nok ikke så god og from som denne fariseer vi hører om. Vi får ikke vite hvilke synder som plaget ham. Men vi vet at tollerene var landssvikere. Ofte var de uærlige i pengesaker. Men uansett. Denne toller hadde ingen ting at rose seg av overfor Gud. Han tør ikke en gang løfte sitt ansikt, men slår seg for sitt bryst og sier: Gud vær meg synder nådig. Han visste at Gud ville kaste ham i den evige fortapelse, dersom han skulle dømme ham etter sin hellige lov. Men han kommer til templet, fordi han vet at der blir det sonet for synden. I det aller helligste ble det båret frem offer for synd, offer som pekte frem imot ham som en gang for alle skulle ofres for våre synder. I det aller helligste sto nådestolen. Og derfor sier tollereren egentlig: Gud "nådestole" meg - om vi kan bruke et sådant uttrykk. Mao Gud vær nådig som du må være når du ser hen til det offer som er bragt for mine synder, og som peker frem imot det eviggyldige offer, Kristi død for våre synder. Han hadde ikke noe eget at komme med, ikke noe i seg selv som han kunne takke Gud for. Han hadde bare sine synder.

7. Og sånn er det: Kan du ikke komme til Gud med din fromhet, så kan du komme til ham med dine synder. Kan du ikke komme til ham med dine gode gjerninger, så kan du komme til ham med alle dine nederlag. Gud står med åpne armer og tar imot sånne elendige som deg og meg. Som ikke får det til med sin kristendom, som mislykkes igjen og igjen. Hvorfor? Fordi Gud er forsonet. Kristus har med sitt offer forsonet deg med Gud. Dine synder står ikke lenger i veien - mellom deg og Gud. De er tatt vekk. Gud har kastet dem i havets dyp. Han ser dem ikke mer. I stedet ser han deg i Kristus, rettferdig og ren. For han gjelder i ditt sted. Hans renhet er din renhet. Hans lovoppfyllelse er din lovoppfyllelse. Hans rettferdighet er din rettferdighet.

8. Når Luther taler om denne sak, bruker han uttrykket: *en fremmed rettferdighet*. En rettferdighet, som du ikke har i deg selv, men som er utenfor deg. Kristi rettferdighet som du får eie som din, og dermed er du fullkommen overfor den hellige Gud. Like hellig som Jesus. Like ren som Jesus. Like god som han. Dette er en rettferdighet du ikke kan se. Du ser bare dine synder. Men Gud ser din rettferdighet, den som du har fått som gave - den som Kristus har givet deg. Hans rettferdighet gjelder i ditt sted. Og så kan du la masken falle, overfor deg selv overfor dine medkristne og overfor Gud. Du kan slutte å streve etter at være god og from. Men du skal få være **i Kristus**. Omdreiningspunktet blir således hva du har i Ham, og ikke hva du selv får til som kristen.

9. Her får du leve, som også David levet, i syndsforladelsens rige. I mange av Davids salmer leser vi nettopp det som tollereren i templet sa, I salme efter salme hører vi David si: *Vær meg nådig Herre, Sl 6, Sl 9. Vær mig nådig og hør min bøn, Sl 4. Herre husk din barmhjertighed og trofasthet, som har været til fra evighed. Glem min ungdoms synder og overtrædelser, husk meg i din trofasthet, fordi du er god, Herre, Sl 25. Herre, hos dig søger jeg tilflukt, lad mig ikke for evig blive til skamme, udfri meg i din retferdighed, Sl 31.*

10. Det var dette ord, som ga Luther nytt lys over evangeliet. Det var rettferdigheten som vi har fått som en gave fra Gud. Rettferdigheten ved tro og ikke av gjerninger. David skrev Salme 51, like etter at han hadde bekjent sin synd for profeten Nathan. Han hadde gått og båret på denne syndebyrde måske et helt år, hadde prøvet at skjule den, unnskyldte den. Og så er det som om demningen brister hos ham, og han sier, *"Jeg har syndet mot Herren."* Og så skriver han Salme 51: *Salme af David. Dengang profeten Nathan kom til ham, fordi David havde været sammen med*

Batseba: Gud, vær mig nådig i din godhed, udslet mine overtrædelser i din store barmhjertighed! Vask mig fuldstændig ren for skyld, rens mig for synd! For jeg kender mine overtrædelser og min synd har jeg altid for øje. Mod dig alene har jeg syndet, jeg har gjort, hvad der er ondt i dine øjne, så er du retfærdig, når du anklager, og ren når du dømmes. Men David stanser ikke her, ved den konkrete synd han har gjort. Nei, han innser at det ikke er kun dette dybe syndefall som han gjort ham til en synder for Gud. For han er en synder fra fødselen. I skyld har jeg været, fra jeg blev født, i synd fra min mor undfanget mig.

11. Men efter syndbekjennelse og syndstilgivelse følger lov og takk hos David. Han sier: *Herre, åpne mine læber så min mund kan forkynde din pris Lad mig atter frydes over din frelse ... (la min tunge) juble over din retfærdighed.* En sådan lovprisning har vi også i de andre av Davids salmer. Han jubler over Guds frelse. *Jeg vil takke Herren af hele mit hjerte og fortælle om alle dine undere, Sl 9. Men jeg stoler på din trofasthet, mit hjerte skal juble over din frelse. Jeg vil synge for Herren, for han har handlet vel imot meg, Sl 13. Lovet være Herren, for han har hørt min tryglen. Herren min styrke, mit skjold, på ham stoler mit hjerte. Da jeg fikk hjelp, jublet mitt hjerte, jeg takker ham med sang, Sl 28.*

12. Hvilken hjelp er den aller viktigste hjelp for et menneske? Det er syndernes forladelse. Det er ingen byrde som er stor som det at gå tynget under sin synd. Når vi får komme til Gud, og bliver kvitt våre synder, så er det som en tung, tung bær faller fra våre skuldre, og vi kan frie og glade juble over Herrens frelse som David gjør i sine salmer. Han sier i Sl 32: *Lykkelig den, hvis overtrædelser er forlatt og hvis synder er blevet skjult, lykkelig det menneske som Herren ikke tilregner skyld, og hvis ånd der ikke er sving. Da jeg tav, sygnede min krop hen, mens jeg stønnet dagen lang. For dag og nat lå din hånd tungt på mig, min livskraft svandt ind i sommerens hede. Min synd bekendte jeg for dig, og jeg skjulte ikke min skyld. Jeg sa; Jeg vil bekende mine overtrædelser for Herren, og du tilgav min syndeskyld.*

13. Og han sier til slutt i Salme 32: *Glæd jer over Herren, fryd jer I retfærdige, alle I opriktige skal juble.* Hvem er disse som får juble av glæde over Herren? De som har fått sine overtrædelser tilgivet og sine synder skjult. Dem som Herren ikke tilregner skyld, og derfor kalles de *retfærdige*. Amen.

Den evangelisk-lutherske Frikirke. Lagt på www.vivit.dk 28.08.2013. post@vivit.dk